

Sygn. akt III UK 174/17

POSTANOWIENIE

Dnia 25 czerwca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska

w sprawie z odwołania P. w Ł.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Ł.
z udziałem zainteresowanej E. K.
o podleganie ubezpieczeniom społecznym,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu
25 czerwca 2018 r.,
na skutek skargi kasacyjnej zainteresowanej E. K. od wyroku Sądu Apelacyjnego
w [...]
z dnia 1 lutego 2017 r., sygn. akt III AUa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od E. K. na rzecz organu rentowego kwotę 1800
(jeden tysiąc osiemset) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 1 lutego 2017 r. oddalił apelację płatnika składek S.K. od wyroku Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 25 stycznia 2016 r., którym oddalono odwołanie S. K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Ł. z dnia 9 marca 2015 r., stwierdzającej że E. K. jako pracownik u płatnika składek S. K. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym od 10 listopada 2014 r.

E. K. wywiodła skargę kasacyjną od wyroku Sądu drugiej instancji i opierając ją na podstawie naruszenia prawa materialnego, tj. art. 22 § 1 k.p., art. 83 k.c., art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1, art. 8 ust. 2 w związku z art. 8 ust. 11 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania oraz orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.

W skardze kasacyjnej zawarty jest wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne, a nadto dlatego, że skarga jest oczywiście uzasadniona.

Organ rentowy w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie oraz o zasądzenie od skarżącej kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być wobec tego osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W niniejszej sprawie nie zachodzą przesłanki przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej od wyroku Sądu Apelacyjnego. Ubezpieczona powołała się na to, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, które sprowadza się do wyjaśnienia, czy organ rentowy, ustalając że dana osoba nie podlega ubezpieczeniom społecznym jako pracownik (art. 6 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych), winien również ocenić podleganie takiej osoby tym ubezpieczeniom na innej podstawie (jako osoby współpracującej przy prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej – art. 8 ust. 2 i ust. 11 tej ustawy) oraz czy w sytuacji, gdy sąd uzna, że osoba zgłoszona do ubezpieczenia społecznego jako pracownik (art. 6 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych) jest faktycznie osobą współpracującą stosownie do art. 8 ust. 2 tej ustawy, winien ustalić podleganie ubezpieczeniu społecznemu z tej innej podstawy, nawet gdy decyzja organu rentowego tej podstawy nie objęła. Po pierwsze, wskazać należy, że sformułowane wątpliwości odnoszą się do bliżej nieokreślonych przepisów postępowania, a skargi nie oparto na takiej podstawie. Nie może zaś stanowić okoliczności uzasadniającej wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej konieczność rozstrzygnięcia problemu odnoszącego się do interpretacji określonego przepisu, którego naruszenie nie jest podstawą tej skargi. Zgodnie bowiem z art. 398¹³ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw. Niemożliwe jest więc przyjęcie skargi do rozpoznania ze względu na okoliczności, które wykraczają poza podstawy tego środka zaskarżenia, a więc nie mogą być uwzględnione przy jego rozpoznaniu. Po drugie, zgodnie z utrwalonym orzecnictwem Sądu Najwyższego, postępowanie sądowe w sprawach z zakresu prawa ubezpieczenia społecznego skupia się na wadach wynikających z naruszenia prawa materialnego, a wady decyzji organu rentowego spowodowane naruszeniem przepisów postępowania administracyjnego pozostają w zasadzie poza przedmiotem postępowania w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych, za wyjątkiem wad, które dyskwalifikują tę decyzję w stopniu odbierającym jej cechy aktu administracyjnego (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 28 maja 2002 r., II UKN 356/01, OSNP 2004 nr 3, poz. 52; z 14 kwietnia 1999 r., II UKN 161/99, OSNP 2000 nr 14, poz. 562; wyroki Sądu Najwyższego: z 28 października 2009 r., I UK 132/09, LEX nr 570121; z 2 grudnia 2009 r., I UK 189/09, OSNP 2011 nr 13-

14, poz. 187; z 9 lutego 2010 r., I UK 151/09, LEX nr 585708; czy postanowienie Sądu Najwyższego z 3 lutego 2012 r., II UK 271/11, LEX nr 1215442).

Niezależnie od tego wskazać trzeba, że sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. powinno przybrać postać porównywalną z formułowaniem zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości, o którym stanowi na przykład art. 390 § 1 k.p.c. Chodzi więc o przedstawienie wyraźnych wątpliwości co do określonego przepisu (normy) lub zespołu przepisów (norm), albo szerzej i bardziej ogólnie – wątpliwości co do pewnego uregulowania prawnego (instytucji prawnej). Z przedstawionego przez wnoszącego skargę istotnego zagadnienia prawnego musi jednak wynikać, jaki jest konkretny problem prawny, na czym polegają istotne wątpliwości (na przykład interpretacyjne). Sformułowane zagadnienie winno odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego. Rolą Sądu Najwyższego, jako najwyższego organu sądowego w Rzeczypospolitej Polskiej, nie jest bowiem działanie w interesie indywidualnym, lecz powszechnym, poprzez ochronę obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania i ujednolicanie praktyki stosowania prawa pozytywnego (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147, z dnia 16 kwietnia 2008 r., I CZ 11/08, LEX nr 393883).

Sformułowane przez skarżącą zagadnienie nie spełnia również tych warunków. Zgodnie bowiem z od dawna utrwaloną linią orzecniczą Sądu Najwyższego przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznacza decyzja organu rentowego, od której wniesiono odwołanie i tylko w tym zakresie podlega ona kontroli sądu (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 1999 r., II UZ 52/99, OSNAPiUS 2000 nr 15, poz. 601 i z dnia 22 lutego 2012 r., II UK 275/11, LEX nr 1215286, czy wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2017 r., I UK 371/16, LEX nr 2397631). Przedmiot sporu sądowego musi mieścić się zatem w zakresie przedmiotowym decyzji organu rentowego. Sąd nie może bowiem zastępować w rozstrzyganiu kwestii ubezpieczeniowych organu rentowego (z jego pominięciem). Sąd nie może więc rozstrzygać o czymś, o czym organ rentowy nie

decydował (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 września 2010 r., II UK 84/10, LEX nr 661518). Jeżeli zatem przedmiotem zaskarżonej decyzji jest niepodleganie ubezpieczeniom społecznym danej osoby jako pracownika, to tylko w tym zakresie decyzja podlega kontroli sądu ubezpieczeń społecznych, a zatem sąd nie może rozstrzygać o podleganiu ubezpieczeniom z innego tytułu. Trudno zatem uznać, że poruszona tematyka jest nowa i niewyjaśniona. Nie może więc doprowadzić do rozwoju prawa, czy też poszczególnych jego instytucji, jak również tak sformułowane zagadnienie nie będzie miało znaczenia precedensowego. Z tego wynika, że zagadnienie prawne zaprezentowane przez skarżącą nie cechuje się istotnością wymaganą w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Nie ma też podstaw do uznania, że w sprawie występuje zagadnienie prawne odnoszące się do ewentualnego naruszenia art. 32 Konstytucji RP przez przepis art. 8 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych nakazujący uznawanie osoby będącej pracownikiem za osobę współpracującą, skoro w podstawach skargi nie powołano się na naruszenie tego przepisu Konstytucji, a jak już powiedziano, nie może stanowić okoliczności uzasadniającej wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej konieczność rozstrzygnięcia problemu odnoszącego się do interpretacji określonego przepisu, którego naruszenie nie jest podstawą tej skargi.

Skarżąca nie zdołała też przekonać o potrzebie rozpoznania jej skargi z uwagi na jej oczywistą zasadność. Powołanie się na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje bowiem skarżącego do przedstawienia wyводу prawnego, uzasadniającego jego pogląd, że skarga jest oczywiście uzasadniona, przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274). Dla uznania, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona nie jest zatem wystarczające twierdzenie skarżącego, że tak jest, ani zarzucenie naruszenia przepisów postępowania i prawa materialnego w taki sam sposób, jak wykazano w podstawie skargi. Z art. 398⁹ § 1

pkt 4 k.p.c. wynika bowiem konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, czyli że jej zarzuty są zasadne „na pierwszy rzut oka” (*prima facie*) i w sposób oczywisty prowadzą do uznania zaskarżonego wyroku za błędny i jego wzruszenia (por. między innymi postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, niepublikowane i orzeczenia tam powołane). Innymi słowy, w celu spełnienia przesłanki przewidzianej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. należy wykazać „oczywistość skargi kasacyjnej” przez odwołanie się do argumentacji, która *prima facie* wskazuje, że zaskarżone orzeczenie wydane zostało z oczywistym naruszeniem prawa (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 30 czerwca 2007 r., II CSK 184/07, z 2 sierpnia 2007 r., III UK 45/07, z 10 lipca 2007 r., II UK 45/07, niepublikowane, z 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109), a takich argumentów nie można doszukać się we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej w niniejszej sprawie do rozpoznania. Podnosi się w nim bowiem jedynie, że skarga „jest oczywiście uzasadniona”, z czego nie wynika nawet, jakie przepisy prawa miałyby naruszyć Sąd Apelacyjny i na czym miałyby polegać ich naruszenie.

Skarżąca nie zdołała zatem wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania jej skargi przez Sąd Najwyższy, wobec czego z mocy art. 398⁹ k.p.c. i art. 398²¹ w związku z art. 108 § 1 k.p.c. (z uwzględnieniem mającej moc zasady prawnej uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 lipca 2016 r., III UZP 2/16, OSNP 2017 nr 1, poz. 6) należało postanowić jak w sentencji.